

Dječji doplatak u prekograničnim slučajevima (Europska Unija, Europski gospodarski prostor i Švicarska)

Primjena supranacionalnog prava

Ovaj podsjetnik Vam treba dati pregled posebnosti u prekograničnim slučajevima. Opće upute o temi dječjeg doplatka možete pronaći u podsjetniku Dječji doplatak.

1. Općenito

U prekograničnim slučajevima dječjeg doplatka, odredbe europskog prava prioriteto se uvažavaju ispred nacionalnih propisa.

Stoga se za odobravanje porezno-pravnog dječjeg doplatka prema Zakonu o porezu na dohodak odnosno socijalno-pravnog dječjeg doplatka prema Zakonu o dječjem doplatku Savezne Republike Njemačke u prekograničnim slučajevima primjenjuju relevantne odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti.

Primjer: Obitelj Müller s novorođenim djetetom Maxom živi u Njemačkoj. Gospodin Müller radi u Austriji i svakodnevno putuje na posao. Gospođa Müller je kućanica. Kako u Njemačkoj, tako i u Austriji načelno bi postojalo pravo na dječji doplatak.

Gospodin Müller u dogovoru sa svojom suprugom želi podnijeti zahtjev za dječji doplatak za Maxa.

Zbog prekograničnog primanja, pored Zakona o porezu na dohodak potrebno je pridržavati se i odredbi (EZ) broj 883/2004 i 987/2009.

2. Zašto su odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 potrebne?

Budući da u prekograničnim slučajevima dječjeg doplatka u pravilu dolaze u obzir prava na obiteljska davanja u više država istovremeno, nastaju takozvana konkurentna prava na davanja.

Kako bi se ta konkurentna prava na davanja razriješila, odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 određuju koji se pravni propisi mogu primijeniti na osobe kojih se tiče i koja je država zadužena za odobravanje obiteljskih davanja tim osobama. Time se sprječava da jedna osoba istovremeno podliježe zakonu više država članica i zbog toga višestruko prima davanja jednake namjene. Jedna osoba načelno može podliježati pravnim propisima samo jedne jedine države članice.

Neovisno o koordinacijskim odredbama europskog prava može postojati i pravo na doplatak isključivo prema nacionalnom pravu, kada država prema regulativama europskog prava doduše nije nadležna, ali su ispunjeni uvjeti za pravo na doplatak prema nacionalnom pravu.

Nastavak primjera: Budući da i u Austriji i u Njemačkoj načelno postoji pravo na dječji doplatak za Maxa, na temelju koordinacijskih propisa europskog prava treba provjeriti koja je zemlja nadležna za isplatu dječjeg doplatka.

3. U kojim se slučajevima mogu primijeniti odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009?

Odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 vrijede od 1. svibnja 2010. u svim državama Europske Unije. Od 1. travnja 2012 one vrijede i u odnosu prema Švicarskoj te od 1. srpnja 2012 u odnosu prema državama Europskog gospodarskog prostora (Island, Lichtenstein i Norveška). Prije toga se koordinacija obiteljskih davanja vršila prema odredbama (EEG) broj 1408/71 i 574/72.

Osobno područje valjanosti obuhvaća državljane država članica, članove njihove obitelji odnosno potomke pokojnika, kao i priznate izbjeglice ili osobe bez državljanstva i u pravilu i državljane trećih država koji stanuju u području valjanosti odredbi i koji zakonito borave u jednoj od država članica.

Nastavak primjera: Odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 su primjenjive, jer su gospodin i gospođa Müller državljani Europske Unije, koji žive u Njemačkoj te kroz radno mjesto gospodina Müllera u Austriji postoji veza s drugom državom članicom Europske Unije.

Ako je prebivalište uspostavljeno u Njemačkoj ili je prihvaćena gospodarska djelatnost u Njemačkoj prije 31. prosinca 2020. godine, predmet podliježe sporazumu o istupanju između EU i UK. U ovom slučaju napomene su i dalje valjane, također za slučajeve povezane s Ujedinjenim Kraljevstvom.

4. Koje pravne propise treba primjenjivati u naddržavnim slučajevima?

Odredbe (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 određuju između ostalog i koji se nacionalni pravni propisi trebaju primijeniti na sudionike.

Ako ste zaposleni ili samozaposleni, prema odgovarajućim regulativama odredbi načelno podliježete pravnim propisima one države članice u kojoj ste zaposleni ili obavljate samostalnu djelatnost. Osim toga, sa zaposlenjem/samostalnom djelatnošću izjednačen je i prekid zaposlenja zbog nezaposlenosti, dokle god se dodjeljuju novčana davanja zbog nezaposlenosti prema propisima pojedine države.

Nadalje, za određene skupine ljudi postoje posebna pravila. Tako na primjer izaslani zaposlenik (na primjer zaposlenik kojeg je poduzeće iz Njemačke izaslalo u Francusku zbog obavljanja određenog radnog zadatka) u pravilu i dalje podliježe pravnim propisima države koja ga je izaslala.

Inače osoba podliježe pravnim propisima države članice u kojoj stanuje.

Nastavak primjera: Gospodin Müller zbog zaposlenja u Austriji podliježe austrijskim pravnim propisima. Godpođa Müller zbog mjesta stanovanja u Njemačkoj podliježe njemačkim pravnim propisima.

5. Kako se odvija razrješenje konkurentnih prava na davanja?

Ako za jedno dijete u dvije ili više država članica Europske Unije, Europske ekonomske zajednice ili Švicarske postoji pravo na obiteljska davanja te se time prava na obiteljska davanja podudaraju, ta se konkurentna prava na davanja razrješavaju prema uredbi o redosljedu odredbe (EZ) broj 883/2004. Iz uredbe o redosljedu proizlazi koja je država nadležna, a koja podređena u plaćanju obiteljskih davanja.

Uredbe o redosljedu se ravnaju prema zaposlenju, mirovini ili mjestu boravka; uredbe su sljedeće:

1) Kada dječji doplatok treba odobriti više država članica iz različitih razloga:

- Prednost u nadležnosti ima država u kojoj postoji zaposlenje ili se obavlja samostalna djelatnost.
- Kada osoba nije zaposlena ili ne obavlja samostalnu djelatnost, zadužena je ona država prema čijim pravnim propisima prima mirovinu.

U umirovljenike se ubrajaju svi korisnici mirovine zbog starosti, zbog smanjene radne sposobnosti i zbog smrti iz jednog od zakonskih mirovinskih osiguranja, kao i korisnici mirovine za ozlijeđene ili obiteljske mirovine iz zakonskog osiguranja za slučaj nezgode. Umirovljenicima se smatraju i umirovljeni državni službenici i s njima izjednačene osobe koje primaju naknade za uzdržavanje prema pravnim propisima o državnoj službi i vojsci.

Primjeri:

- Majka je zaposlena u državi A. Otac prima mirovinu iz države B. Oba roditelja žive u državi C. Zbog majčinog zaposlenja država A ima prednost u nadležnosti.
- Oba su roditelja prije obavljala samostalnu djelatnost u državi A i ne primaju nikakvu zakonsku mirovinu. Stanuju u državi B. Nadležna je država mjesta stanovanja B.

- 2) Kada dječji doplatok treba odobriti više država članica iz jednakih razloga, uvijek prednost nadležnosti ima ona država u kojoj dijete živi.

Primjeri:

- Majka je zaposlena u državi A. Otac je zaposlen u državi B. Dijete živi u državi A, koja time ima prednost nadležnosti.
- Majka prima mirovinu iz države A. Otac prima mirovinu iz države B. Dijete živi u državi B, koja time ima prednost nadležnosti.

Država koja je nadležna prema uredbama o redosljedu mora odobriti dječji doplatok u punoj visini iznosa. U podređenoj državi miruje pravo na dječji doplatok u visini iznosa predviđenim prema pravnim propisima države s prednošću nadležnosti.

Plaćanje razlike iznosa dječjeg doplatka u Njemačkoj (kao državi s podređenom nadležnosti) stoga dolazi u obzir samo onda kada je dječji doplatok koji je odobren u drugoj državi manji od dječjeg doplatka u Njemačkoj. Ako su predviđeni iznosi u drugoj državi članici viši, izostaje plaćanje njemačkog dječjeg doplatka.

Iznimka:

Ako otac djeteta živi u državi A, a majka djeteta živi s djetetom u državi B te nijedan roditelj nije zaposlen i ne prima mirovinu – radi se dakle o jasnoj kombinaciji mjesta stanovanja – nadležna je ona država u kojoj dijete živi, ovdje dakle država B. Međutim, druga država članica u kojoj se nalazi mjesto stanovanja u ovoj kombinaciji ne odobrava razliku iznosa.

Nastavak primjera: Dječji doplatok načelno trebaju odobriti Njemačka i Austrija, ali iz različitih razloga (zaposlenje/mjesto stanovanja). U tom slučaju nastaje konkurentno pravo na davanje.

Na temelju zaposlenja isključivo u Austriji, prednost odobravanja imaju austrijska obiteljska davanja. Njemačka je podređeno nadležna za odobrenje dječjeg doplatka. Tako se u slučaju potrebe treba odobriti njemački dječji doplatok u visini iznosa razlike dječjih doplataka u odnosu na austrijski dječji doplatok.

6. Tko prima dječji doplatok?

Odredba (EZ) broj 883/2004 ne određuje kome se obiteljska davanja u nadređeno i podređeno nadležnoj državi trebaju isplatiti kada više osoba ima pravo na doplatok. To se određuje isključivo prema nacionalnom pravu pojedine države.

Prema njemačkim pravnim propisima dječji doplatok se isplaćuje onom roditelju koji je primio dijete u svoje kućanstvo. Ako je dijete primljeno u kućanstva oba roditelja, roditelji koji ne žive trajno odvojeno mogu među sobom odredbom o ovlaštenju odrediti tko od njih treba primati dječji doplatok. Ako dijete ne živi u kućanstvu jednog roditelja, dječji doplatok dobiva onaj roditelj koji djetetu trajno plaća (viši) novčani iznos za uzdržavanje.

Prema koordinacijskim propisima europskog prava, za odluku o tome kojem roditelju se treba isplaćivati dječji doplatok trebaju se primijeniti gore navedeni njemački pravni propisi na način kao da oba roditelja žive u Njemačkoj

Primjer:

- Majka s djetetom živi u Francuskoj i nije zaposlena. Također ne prima ni mirovinu. Otac živi u Njemačkoj i radi u Njemačkoj.

Zbog očevo zaposlenja u Njemačkoj prednost isplaćivanja ima njemački dječji doplatok. Budući da dijete živi u kućanstvu majke, njemački dječji doplatok pripada majci koja živi u Francuskoj.

Nastavak primjera: Budući da dijete živi u zajedničkom kućanstvu roditelja, potrebna je odredba o ovlaštenju. Roditelji su odredili gospodina Müllera kao ovlaštenu osobu. Gospodinu Mülleru se (osim austrijskog dječjeg doplatka) treba isplaćivati i mogući dječji doplatok u visini iznosa razlike dječjih doplataka.

7. Koju dokumentaciju morate priložiti?

Zahtjev za dječji doplatk načelno se mora podnositi pismenim putem i mora biti potpisan. Molimo koristite u prekograničnim slučajevima obrasce „Antrag auf Kindergeld [Zahtjev za dječji doplatk] (KG 1)“, „Anlage Kind [Dodatak dijete]“ i „Anlage Ausland [Dodatak inozemstvo] (KG 51)“, koja također sadrži potvrdu poslodavca. Ukoliko se izvršava samostalna djelatnost, treba priložiti dodatne primjerene dokaze (kopija prijave obrta, porezna prijava).

Ukoliko primete njemačku mirovinu ili njemačke naknade za uzdržavanje, molimo koristite „Anlage Ausland für Rentner und Waisen mit Auslandswohnsitz [Prilog inozemstvo za umirovljenike i siročad s mjestom boravka u inozemstvu] (KG 51R)“.

Za djecu stariju od 18 godina, molimo priložite daljnje dokumente, koji dokazuju određeno činjenično stanje koje treba uzeti u obzir. Molimo ovdje obratite pozornost na objašnjenja u podsjetniku Dječji doplatk pod brojem 11.

Blagajna za pomoć obitelji na temelju Vaših podataka u zahtjevu za dječji doplatk provjerava jesu li i koji su daljnji dokumenti i obrasci u pojedinačnom slučaju možda još od Vas potrebni.

Najvažnije obrasce možete pronaći i na internetu na www.familienkasse.de, koje možete skinuti kao dokument te ispuniti na računalu i ispisati.

Zahtjev se može predati i inozemnom nositelju nadležnom za obiteljska davanja u mjestu stanovanja podnositelja zahtjeva. Nakon što nadležni inozemni nositelj zaprimi zahtjev, on ga nakon toga prosljeđuje nadležnoj Blagajni za pomoć obitelji.

Korisnik se općenito identificira putem **njemačkog** poreznog identifikacijskog broj i traži se u zahtjevu za dječji doplatk. Zbog fikcijskoj mjesta prebivališta u smislu članka 67. Uredbe (EZ) br. 883/2004 u vezi s člankom 60. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 987/2009 postoji pravo na porezni identifikacijski broj, čak i ako imate stalno mjesto boravka u inozemstvu. Porezni identifikacijski broj možete zatražiti od Saveznog centralnog ureda za poreze. Ovaj broj omogućuje jasnu identifikaciju u upravnom postupku i može ubrzati postupak. Dodatne informacije o prijavi dostupne su na www.bzst.de.

Nastavak primjera: Gospodin Müller prilaže u sklopu podnošenja zahtjeva obrazac KG 51 potpisan od oba roditelja te potvrdu poslodavca. Ukoliko Blagajna za pomoć obitelji u okviru provjere dođe do zaključka da su za donošenje odluke potrebni daljnji dokumenti, ona će te dokumente zatražiti od gospodina Müllera.

8. Kako se odvija razmjena informacija između nositelja obiteljskih davanja?

U prekograničnim slučajevima dječjeg doplatka Blagajna za pomoć obitelji se mora u sklopu provjere konkurentnih prava na davanje sporazumjeti s inozemnim nositeljem obiteljskih davanja o prednosti odnosno podređenoj nadležnosti. U tu svrhu obavezna je izmjena informacija među nositeljima.

Ovaj postupak propisan je odredbama (EZ) broj 883/2004 i 987/2009 i odvija se isključivo na razini nositelja (obiteljskih davanja).

Nastavak primjera: Blagajna za pomoć obitelji u sklopu provjere prava pristupa austrijskom nositelju obiteljskih davanja te ga informira o podnošenju zahtjeva gospodina Müllera, kako bi i austrijski nositelj mogao provesti provjeru prava.

Oba nositelja nakon razmjene potrebnih informacija dolaze do zaključka da Austrija radi tamošnjeg zaposlenja ima prednost u nadležnosti, a da Njemačka ima samo podređenu nadležnost za omogućavanje obiteljskih davanja.

9. O čemu morate obavijestiti svoju Blagajnu za pomoć obitelji?

Ako ste podnijeli zahtjev za dječji doplatak, prema § 68 stavak 1 Zakona o porezu na dohodak odnosno § 60 stavak 1 Prve knjige Socijalnog zakonika zaduženi ste svojoj Blagajni za pomoć obitelji hitno javiti svaku promjenu vlastitog stanja ili stanja Vaše djece. Obavijesti drugim službama (na primjer općinskoj upravi, uredu za prijavu boravka ili poreznoj upravi) nisu dovoljne.

Promjene morate javiti i onda kada podatke bitni za odluku do sada niste Vi prenosili Blagajni za pomoć obitelji nego Vaše dijete ili odluka o Vašem zahtjevu još nije donesena. To vrijedi i za takve promjene, koje postaju poznate tek nakon završetka primanja dječjeg doplatka, ako se mogu retroaktivno odraziti na Vaše pravo na dječji doplatak.

U prekograničnim slučajevima Blagajnu za pomoć obitelji morate osobito hitno obavijestiti onda kada

- Vi ili neki drugi nositelj prava započnete ili odustanete od zaposlenja/samostalne djelatnosti,
- Vi ili neki drugi nositelj prava budete odaslani u neku drugu državu od strane Vašeg poslodavca,
- Vi ili neki drugi nositelj prava primete mirovinu odnosno pravo na mirovinu izostane,
- Vi, neki drugi nositelj prava ili dijete promijeni svoje mjesto stanovanja u ili izvan države,
- Vi ili dijete napustite Vaše dotadašnje kućanstvo.

Molimo ovdje obratite pozornost na napomene o obavezama sudjelovanja u podsjetniku Dječji doplatok pod brojem 2.

Nastavak primjera: Obitelj Müller premješta mjesto stanovanja u Austriju. Gospodin Müller to mora hitno prijaviti Blagajni za pomoć obitelji, jer je ta okolnost odlučujuća za pravo na dječji doplatok. Više ne postoji pravo na njemački dječji doplatok.

10. Na što još treba obratiti pozornost?

Blagajna za pomoć obitelji redovito provjerava (najmanje jednom godišnje), jesu li još uvijek ispunjeni svi uvjeti za isplatu dječjeg doplatka. U tu svrhu se šalje upitnik. On se mora pravovremeno ispuniti i vratiti zajedno s potrebnim dokumentima. Obaveza **hitnog** javljanja svake promjene koja je značajna za pravo na dječji doplatok Blagajni za pomoć obitelji time se ne mijenja.

11. Koji je pravni lijek moguć?

Ako se ne slažete s nekom odlukom Blagajne za pomoć obitelji, možete unutar roka žalbe podnijeti prigovor (protiv porezno-pravnih odluka) ili žalbu (protiv socijalno-pravnih odluka) kod nadležne Blagajne za pomoć obitelji, pismeno ili usmeno u zapisnik. Kako bi se pridržali roka žalbe, pravni lijek se može predati i ustanovi nadležnoj za odobravanje obiteljskih davanja u drugoj državi. Ukoliko pravni lijek nije usvojen, Blagajna za pomoć obitelji izdaje obavijest, protiv koje se može podnijeti tužba.

12. Koja je Blagajna za pomoć obitelji za Vas zadužena?

Načelno je zadužena ona Blagajna za pomoć obitelji u čijem području djelovanja živite ili imate boravište. Međutim, u prekograničnim slučajevima u kojima se supranacionalni pravni propisi primjenjuju na podnositelja zahtjeva ili na nekog drugog roditelja, postoje posebne nadležnosti. Njih možete saznati iz sljedeće tabele:

Država	Podaci za kontakt nadležne Blagajne za pomoć obitelji
Belgija Bugarska Luksemburg Nizozemska Mađarska	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Rheinland-Pfalz – Saarland 55149 Mainz NJEMAČKA Faks: +49 (681) 944 910 5324 E-mail: Familienkasse-Rheinland-Pfalz-Saarland@arbeitsagentur.de
Francuska Švicarska Češkoj Siročad odnosno djeca s nepoznatim prebivalištem roditelja, s prebivalištem u Njemačkoj	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Baden-Württemberg West 76088 Karlsruhe NJEMAČKA Faks: (za Francusku) +49 (781) 9393 697 Faks: (za Švicarsku) +49 (7621) 178 260 585 E-mail: Familienkasse-Baden-Wuerttemberg-West@arbeitsagentur.de
Austrija Hrvatska Grčka Letonija Slovačka	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Süd 93013 Regensburg NJEMAČKA Faks: +49 (851) 508 617 E-mail: Familienkasse-Bayern-Sued@arbeitsagentur.de
Poljska	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Sachsen 09092 Chemnitz NJEMAČKA Faks: +49 (3591) 661 878 E-mail: Familienkasse-Sachsen@arbeitsagentur.de
sve ostale države članice EU/EGP Siročad odnosno djeca s nepoznatim prebivalištem roditelja, s prebivalištem u državi članici EU/EGP ili Švicarskoj	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Nord 90316 Nürnberg NJEMAČKA Faks: +49 (911) 529 3997 E-mail: Familienkasse-Bayern-Nord@arbeitsagentur.de

Molimo obratite pozornost na to da za odlučivanje o Vašem pravu na dodatak za djecu možda može biti zadužena druga Blagajna za pomoć obitelji. U slučaju mjesta stanovanja/ boravišta u Njemačkoj to je ona Blagajna za pomoć obitelji u čijem području djelovanja stanujete.

Nastavak primjera: Za zahtjev za dječji doplatok gospodina Müllera je zbog naddržavnog prava na doplatok iz Austrije zadužena Blagajna za pomoć obitelji Bayern Süd.